

Ötödik óra

Téma: melléknevek

Nyelvtani rész: melléknevek fokozása, ragozása

Nyelvtan + gyakorlatok:

Melléknévfokozás:

Mint ahogy a magyarban, a finnben is vannak alap-, közép- és felsőfokú melléknevek.

Alapfok:

Nincs semmi különlegesség, a melléknevek alapalakban szerepelnek a szótárban.

Középfok:

- jele: **-mpi**; genitívuszi tőhöz kapcsoljuk, vagyis figyelni kell a tőtípusra és a fokváltakozásra is: *kiltti* 'kedves, aranyos' > *kiltimpi*; előfordulhat fordított fokváltakozás is: **lämmin* 'meleg' > *lämpimämpi*; **hidas* 'lassú' > *hitaampi*
- a **kétszótagú, -a/-ä-re** végződő szavak esetében a tővégi **-a/-ä e-re** változik: *vanha* 'öreg, régi' > *vanhempi*; *kylmä* 'hideg' > *kylmempi*
- ez a változás tehát nem érinti a három- vagy több szótagú szavakat: *matala* 'alacsony' > *matalampi*; *ikävä* 'unalmas' > *ikävämpi*
- a középfokú hasonlítást kétféleképpen lehet kifejezni:
vanhempi kuin minä 'öregebb mint én' > vagyis kell a középfokú melléknév, mellé pedig a *kuin* 'mint' hasonlító szó

minua vanhempi 'nálam öregebb' > tehát akinél öregebb, fiatalabb, alacsonyabb, unalmasabb... valaki/valami, az **partitívuszba** kerül, mellette pedig a melléknév középfokú alakja szerepel

Felsőfok:

- jele: **-in**; genitívuszi tőhöz kapcsoljuk, vagyis figyelni kell a tőtípusra és a fokváltakozásra, de még más dologra is: a jel előtt bizonyos változások mennek végbe:

tővégi **-a/-ä/-e kiesik**: *nopea* 'gyors' > *nopein*; *kylmä* 'hideg' > *kylmin*

tővégi **-i/-ii e-re** változik: *kiltti* 'kedves' > *kiltein*; *kaunis* 'szép' (*kaunii-*) > *kaunein*

a **hosszú magánhangzó megrövidül**: *vapaa* 'szabad' > *vapain*; **hidas* 'lassú' (*hitaa-*) > *hitain*

kivételes alak: *kiva* 'klassz' > *kivoin*

Figyeljünk a *pitkä* 'hosszú', *uusi* 'új' és a *hyvä* 'jó' melléknevek **rendhagyó** ragozására:

pitkä – *pitempi* – *pisin*
uusi – *uudempi* – *uusin*
hyvä – *parempi* – *paras* / *parhain*

1. gyakorlat: kösd össze az ellentétpárokat!

pieni	iso
pehmeä	pitkä
valoisa	kova
helppo	sairas
puhdas	pimeä
lyhyt	paksu
ohut	vaikea
terve	ruma
kaunis	likainen
kallis	nopea
hyvä	kuuma
hyvä	halpa
leveä	vanha
hidas	vanha
rikas	huono
nuori	paha
kylmä	köyhä
uusi	kapea

2. gyakorlat: tedd középfokba, majd felsőfokba az előző feladat mellékneveit!

Alapfok	Középfok	Felsőfok
pieni		
pehmeä		
valoisa		
helppo		
puhdas		
lyhyt		
ohut		
terve		
kaunis		
kallis		
hyvä		
leveä		
hidas		
rikas		
nuori		
kylmä		
uusi		
iso		
pitkä		
kova		
sairas		
pimeä		
paksu		
vaikea		
ruma		
likainen		
nopea		

kuuma		
halpa		
vanha		
huono		
paha		
köyhä		
kapea		

Melléknévragozás:

A közép- és felsőfokú mellékneveket ugyanúgy lehet ragozni, mint az alapfokúakat. A ragozás során a középfok **-mpa-**, a felsőfok pedig **-impa-** alakú lesz. Ezekhez kell kapcsolni az adott toldalékot, és természetesen figyelni kell a fokváltakozásra. Lássunk példát ezekre az eddig tanult esetekben az *iso* 'nagy' melléknév segítségével!

	Középfok	Felsőfok
<u>Egyes szám</u>		
alanyeset	<i>isompi</i>	<i>isoin</i>
partitívusz	<i>isompa</i>	<i>isointa</i>
birtokos eset	<i>isomman</i>	<i>isoimman</i>
belső helyhatározók:		
elativus (-sta/-stä)	<i>isommasta</i>	<i>isoimmasta</i>
inessivus (-ssa/-ssä)	<i>isommassa</i>	<i>isoimmassa</i>
illativus (-Vn, -hVn, -seen)	<i>isompaan</i>	<i>isoimpaan</i>
külső helyhatározók:		
ablativus (-lta/-ltä)	<i>isommalta</i>	<i>isoimmalta</i>
adessivus (-lla/-llä)	<i>isommallä</i>	<i>isoimmallä</i>
allativus (-lle)	<i>isommalle</i>	<i>isoimmalle</i>

3. gyakorlat: próbáld meg ugyanígy egyedül végig ragozni a *paksu* 'vastag' melléknevet!

	Középfok	Felsőfok
<u>Egyes szám</u>		
alanyeset		
partitívusz		
birtokos eset		
belső helyhatározók:		
elativus (-sta/-stä)		
inessivus (-ssa/-ssä)		
illativus (-Vn, -hVn, -seen)		
külső helyhatározók:		
ablativus (-lta/-ltä)		
adessivus (-lla/-llä)		
allativus (-lle)		

Finn kultúra:

Kicsoda **Urho Kekkonen**?

- 1956 és 1981 között Finnország köztársasági elnöke volt.
- Kelet-finnországi szegény családból származott.
- Jogász végzettséget szerzett és versenyszerűen sportolt.

- Külpolitikája: igyekezett távol tartani az országot a nagyhatalmi harcoktól, és ápolta a barátságot a Szovjetunióval.
- Belpolitikai kérdésekben erőteljesen lépett fel, sokszor együttműködésre kényszerítve a pártok és a szakszervezetek vezetőit.
- Szokása volt nyílt levelet küldeni azon politikusoknak, vezetőknek, akik bosszantották őt.
- Legnagyobb külpolitikai eredményei: kezdeményezte, hogy Skandináviát atomfegyvermentes övezetté tegyék. 1975-ben pedig Helsinkiben létrejött az Európai Együttműködési és Biztonsági Konferencia.

Szorgalmi feladat:

Keress ki a szövegből 5 melléknevet, 5 főnevet és 5 igét. Tedd őket alapelakba, majd a mellékneveket tedd közép-, illetve felsőfokba, a főneveknek add meg a partitívuszi, illetve genitívuszi alakját, az igéket pedig ragozd végig egyszerű jelen és múlt időben!

Erik matkustaa Suomessa ja kirjoittaa postikorttia ystävälle, joka on samalla suomen kurssilla kuin hän. Tässä on Erikin kortti:

Hei kaveri!

Olen matkalla Itä-Suomessa. Tänään olen Lappeenrannassa. Se on Saimaan rannalla. Saimaa on Suomen suurin järvi. Katsokaa kartasta, kuinka suuri se on! Lappeenrannasta voi matkustaa laivalla merelle, Suomenlahdelle. Saimaan ja Suomenlahden välissä on 43 kilometriä pitkä Saimaan kanava. Ensimmäinen Saimaan kanava valmistui vuonna 1856 ja uusi kanava vuonna 1968.

Terveisin!

Erik

Erik toinen kortti Itä-Suomesta:

Hei!

Nyt olen Savonlinnassa. Matkustin Lappeenrannasta Savonlinnaan kauniilla vanhalla laivalla. Se oli pitkä ja hauska matka. Savonlinnassa on pienellä saarella Olavinlinna, yli 500 vuotta vanha linna. Siellä on kesällä oopperajuhlat. Savonlinnan lähellä on Kerimäki, jossa on maailman suurin puukirkko. Haluan nähdä sen.

Erik

5. óra szószedete:

kiltti	kedves, aranyos	huono	rossz
hidas	lassú	paha	rossz
lämmin	meleg	iso	nagy
vanha	öreg, régi	pitkä	hosszú
kylmä	hideg	kova	kemény, erős
matala	alacsony	sairas	beteg
ikävä	unalmas	pimeä	sötét
kuin	mint	paksu	vastag
nopea	gyors	vaikea	nehéz
kaunis	szép	ruma	csúnya
vapaa	szabad	likainen	koszos
kiva	klassz	nopea	gyors
pitkä	hosszú	kuuma	fóró
pieni	kicsi	halpa	olcsó

pehmeä	puha	köyhä	szegény
valoisa	fényes, világos	kapea	vékony
helppo	könnyű	nuori	fiatal
puhdas	tiszta	rikas	gazdag
lyhyt	rövid	hidas	lassú
ohut	vékony	leveä	széles
terve	egészséges	nähdä	látni
kirkko	templom	kallis	drága